broj **1 - 2011**
Austrija € 3,20/Slovačka € 3,00/Ugraska € 3,00

novi glas

Časopis Hrvatskog akademskog kluba

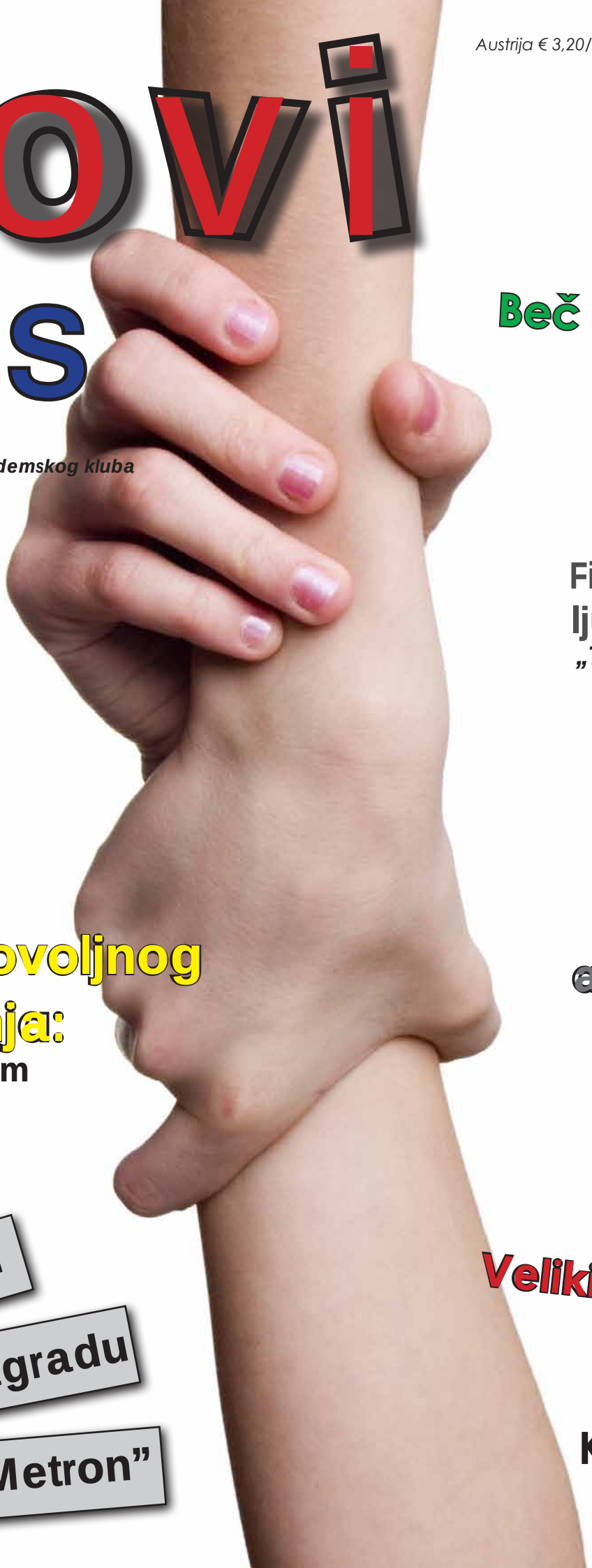

Beč & prirodne znanosti

Filmski festival ljudskih prava
„This Human World“

Povijest gradišćanskih Hrvatov 2.0

Ljeto slobodnovoljnog djelovanja:
Zašto ja djelam za druge?

Hrvatski akademski klub
ima novi odbor

Elektrikeri dobili nagradu “Mini - Metron”

Veliki Menzatest!

Književnost:
Ivana Sajko

SADRŽAJ & IMPRESSUM

Uvod 3

Ljeto slobodnovoljnog djelovanja 4
Intervju

Granice Slobnovoljnog djelovanja 7
Zašto sam ja prestao...

Sve već hrvatski 8

Gradišćanski hrvati u Beču 9

Povijest GH 2.0 9

Novi odbor 11
Hrvatski akademski klub

Društveni život 11
Kako važan je društveni život zaistinu?

Menzatest 12
Koja je menza najbolja?

Prirodne znanosti 15

Elektrikeri 16

Film: Na putu 18

Ivana Sajko 20

10 pitanja 21

HAK pitanja 22

Gajnka 23

Vlasnik i izdavač: HAK. Hrvatski akademski klub. Schwindgasse 14 / 4. 1040 Beč • Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54 • Fax: 0043 (0)1 - 504 63 54 9 • E-mail: info@hakovci.at

Layout: Nikola Znaor • Glavna Urednici: Viktoria Wagner, Florian Wagner• Korektura: Marin Berlakovich • Suradniki: Nicole Omischl, Katja Wukovits, Marko Blažeta, Lydia Novak, Phillip Kovacs, Benjamin Obojkovits, Matthias Wagner• Tisak: Mail Boxes etc. Ruster Straße 120, 7000 Eisenstadt (Manci) • Ekspedit: motivirani HAKleri.

Izvori slika: 1. str - http://gnosticgirl.wordpress.com; 10. str - http://de.academic.ru; 16. i 17. str - Elektrikeri, Openblend Mediahouse; 19. i 20. str - http://verleih.polyfilm.at/na_putu/fotos;

UVOD

Draga štiteljica, dragi štitelj!

Težišće ovoga broja smo stavili na ljeto volontarijata. Tako je naš glavni prinos diskusija zašto se mladi ljudi odluču za slobodnovoljno djelovanje, osebito u pomoćni institucija. Četiri mladi ljudi (tako i mi dva) povidaju o njevoj ulogi u društvu i zašto su se za to odlučili.

Istotako smo i dali jednomu kritičaru sistema forum za njegovu misao.
Ako jur govorimo o kritiki: pitali smo se što mladi ljudi znaju o HAK-u i je li je društvo svojim djelovanjem i priredbami još dost atraktivno za mlade ljude? Odgovore nekoliko školarov i študentov si moreš preštati na strani 22.

Prošlo ljeto je bilo jako uzbudljivo za grupu «Elektrikeri». Dobili su nekoliko naticanj i su snimili video-film jačke "number 49". Za njevo uspješno djelovanje u 2010. ljetu je žirija Hrvatskoga centra jednoglasno odlučila da će Elektrikerom dodiliti ovoljetni „Mini-Metron". Kako se ćutu po uspjehu i što planiraju za budućnost stoji na strani 16.

Naš posebni servis za študent-ic-e: otpravili smo se na put da najdemo lakocjeno jilo za ručenje i objed. Sprobirali smo sve dobre i ne tako dobre lokacije u bližini sveučilišćev. Tako vam moremo dati dobre tipe kade je dobro i lakocjeno i kamo je bolje ne pojti.

Kot u svakom Novom glasu ćete i u ovom broju najti nekoliko mišljenja mladih školarov i študentov što se tiče gradišćanskohrvatskoga društvenoga života ili dvojezičnoga odgajanja, ali i teme za študente – ar mislimo da je u današnjem vrimenu važno da damo mladini forum da more pisati što ju zanima, uznemiri ili bludi.

Da ne mora sve biti ozbiljno i da se povjest i smi šalno proraditi kaže malo alternativna priča kako bi moglo izgledati doseljenje Hrvatov u Gradišće – mladi autori (koji nam nisu poznati :-)) su zato koristili i nekoliko narodnih običajev i klišejev. ;-)

Na hakovskom večeru je svenek šalno. Svaki put imamo drugi program: ili diskutiramo, ili se igramo – u februaru smo bili skupa u kinu da si pogledamo hrvatski film "Na putu – Zwischen uns das Paradies". Informacije o filmu i intervju s režiserkom je napisala Lydia na strani 18.

Hrvatski centar je pokrenuo zanimljivu seriju književnih večerov za študentice i študente kade svenek drugi uspješni autor ili uspješna autorica štije iz aktualnog djela. Početak je načinila Ivana Sajko – poznata i u Austriji za dramu "Rose is a rose is a rose is a rose" za ku je dobila nagradu na festivalu "Steirischer Herbst". Već o njoj na strani 20.

Sve u svemu mislimo da nam se je ugodao šarolik sadržaj kade si i svaka štiteljica i svaki štitelj najde interesantnu temu. Na koncu ovoga broja imamo jednu ganjku kade morete dobiti atraktivne nagrade. Ako ste marljivo čitali ovo izdanje neće biti veliki izazov da dojdete do lozinke.

Vaši,

Viktoria Wagner
Florian Wagner

Ljeto slobodnovoljnog djelovanja: Zašto ja djelam za druge?

Zašto se vi angažirate za opće dobro?

Katja: "Kad sam bila mala divičica sam uvik bila s velikimi - s mojim ocem i drugim od Črljenoga križa na putu. Ja sam u to nutra zrasla – zato je to za mene samo od sebe razumljivo."

Katharina: „Ja sam ur uvik kanila pomoć ljudem - študirati medicinu ili nastati bolničarka. Onda sam si mislila da ću početi kod Črljenoga križa i si pogledati kako je to. S 16 ljet sam napravila prvu službu na probu - to mi se je tako dobro vidilo da sam sada ur sedmo ljeto aktivna."

Viki: „Ja sam začela ta novi projekt u prošlom januaru kad me je bludilo što se s našim jilom stane da velike trgovine na jednu stranu hitu što ne moru prodati, iako je još dobro, a na drugu stranu ljudi gladu i si ne moru ništ za jisti kupiti, kad nij´ pinez."

Morete kratko razložiti vašu ulogu u društvu, što je vaša zadaća?

Katja: "Prvič smo mi dil tima ki se vozi autom po pacijente. Naša uloga je da ljude vozimo u bolnicu na kontrolu ili na operaciju, da je umirimo, im zamemo strah i da s njimi razgovaramo."

Katharina: "Najveći dil su transporti betežnikov, hitra pomoć je samo mali dil. Ali ja se vozim i autom hitre pomoći."

Katja: "Ako imamo jednu priredbu od Črljenoga križa, na primjer doručak za gradjane ili druge priredbe, onda pomažemo da za naše društvo poberemo pineze da se moremo dalje obdržati i si nove instrumente kupiti – ako moramo konobarice igrati ili loze prodavati – onda je i to naša zadaća, prez toga ne ide."

Florian: "Ja još nisam tako dugo kod ognjobrancev, ja sam još takorekuć u izobrazbi. Ja sam napravio osnovnu izobrazbu i tečaj za radiotelegrafiju. Sada se kanim špecijalizirati za mašinista.
Na pripravu za opasne situacije se vozimo na vježbe ili se učimo kod nas u selu."

Viki: "Mi se najprije moramo odvesti po produkte iz trgovine. U medjuvrimenu dva drugi iz grupe pripravu mjesto i robu za van-

davanje. Kratko pred vandavanjem onda pučemo gdo smi prvi, gdo drugi... To dilamo, ar bi drugačije ljudi sve ranije i ranije došli da moru biti prvi. Kad su svi registrirani i imaju broj dojdu pojedino nutra i si izaberu što kanu."

Se vi morete spomenuti na jedan dogadjaj ki vam je jako pozitivno ili negativno ostao u spomenu?

Florian: "To što sam si ja najbolje zapamtio je bila poplava. Na primjer da se je jedna žena s autom kanila domu odvesti, ali to je jur bilo sve poplavljeno i mi smo joj kazali da ne more skroz. Ona nas je ignorirala i se je dalje vozila. Najednoč se auto već nije gibao, voda je sva viša nastala, odzada na sidalu se je malo dite počelo plakati, žena je nastala nervozna. Mi smo bižali k njoj, kanili smo otvoriti vrata – ali poplava je bila tako jaka da su se vrata opet zatvorila. Sad je jedan morao držati vrata, dvimi su morali ženu iz autora vlići, i dite smo još morali spasiti."

Katharina: "Za mene je bilo najlipše savezno naticanje sanitetarov. Ja sam bila tote s mojom grupom iz Novoga Grada – mi smo se jako čuda vježbali za to. A tote smo imali realne situacije na primjer nesriću na djelu, nesriću s biciklom, reanimacije – tote smo morali zaista pokazati što znamo. To je što nesvakidanjega za nas i jako zanimljivo."

Viki: "Mene je zaista šokiralo koliko robe smo dostali na službi na Badnjak. Mi smo znali da će biti već nego obično, ali da će biti toliko si nismo mislili. Ako si moram predstaviti da bi se to sve hitilo – a to samo u novogradskom kotaru. A nažalost je točno ta dan došlo manje ljudi. Tote se zaistinu pitaš je li je ta konzum, koga su očividno očekivali, smisao Božića."

Je li vi imate tu ćut da se slobodnovoljno djelovanje u Austriji dovoljno honorira? Od države, od politike, ali i od ljudi? Kako se na vaše djelo reagira?

Katja: "Ja mislim to od toga odvisi kej stanuješ, kej živiš. Na selu je, mislim, samorazumljivo da si kod ognjobrancev ili tako – kad prez toga ne bi funkcioniralo. Ali u gradu je mislim što posebnoga ako se slobodnovoljno

„Ja sam ur uvik kanila pomoć ljudem - študirati medicinu ili nastati bolničarka."
Katharina Walter (24)

angažiraš. Mislim da bi se moralo malo već honorirati. Meni se je to dobro vidilo da se je dilo ognjobrancev pri poplavi tako honoriralo i od političarov – ali ja mislim to je bilo samo kroz medije."

Katharina: "Ja mislim da ljudi to i honoriraju - ako uz svakidanji stres i slobodnovoljno dilaš. To ja isto čujem ako velim da opet imam službu: „No kako to dilaš – uza dilo i študij?" Oni honoriraju – ali sami bi ne bi dilali."

Katja: "I mene ljudi pitaju, kako to morem dilat. Ali ja sam veljek po putovanju po maturi načinila tečaj ki traje sto uri i zatim stopedeset uri praktičnoga dila. Ljudi su me pitali kako morem biti tako luda i si moje praznike dati zeti – ali ja sam imala praznike, ja sam si tako zadilila, jer sam to tako htila. Ako netko što hoće dostignuti, onda je sve moguće."

Je vam vaše slobodnovoljno djelo jur pomoglo u privatnom ili poslovnom životu?

Katharina: „Ja mislim da mi je to kod dila jako pomoglo. Ako se kej naticam onda je i važno što uza dilo dilaš, onda slobodnovoljna dilovanja i pokažu da si angažirana."

Katja: "I da imaš social skills. Pred svim

ako kaniš dilat u socijalnoj branži – tote je to mislim jako važno. Kod nas u kreativnoj branši na to ne gledaju tako, tote je važnije kade si praktikum napravila – ali mislim da je ipak bolje ako se komu na radnom mjestu što stane, veljek znaš što moraš dilat i drugin reći kako se moraju ponašati da se moraju smiriti."

Viki: Ja mislim da je i peršonski važno: ti imaš već iskustva, si već vidila, si samosvisnija. Ja moram reći da kroz to dilo imam čisto drugačiji kip od jila neg sam prije imala."

Katja: "Kod mene je tako da drugačije znam reagirati ako se gdo zariže ili skupa spade. Već ki je histeričan – i ja sam prije bila nesigurna. Ali ako znaš što moraš dilat, veljek mirnije agiraš. Na primjer u školi je jednoč jedna divojka skupa spala. Svi drugi su histerično vikali, ali ja sam se samo pitala kako joj morem najbrže pomoći. Tako i kod ognjobrancev: ne da samo stojiš i vičeš „Gori, gori!" - a ne znaš kade je gasilo za oganj."

Katharina: "Kroz to da čuda vidiš, imaš i već razumivanja za kritične situacije."

Katja: "Ti se naučiš dilat s različnimi generacijami – čuda ljudi veli da se ne znaju sa

„Ja mislim da bi prije nego diskutiramo je li ćemo vojnu službu ukinuti ili ne, moramo iskati drugi sistem, kad tako kot je sada ne moremo prez."
Florian Wagner (20)

„ Ako netko što hoće dostignuti, onda je sve moguće."
Katja Wukovits (22)

starimi pominati, da se boju pomoći ili neznaju s dicom – ali kod Črljenoga križa se to sve naučiš. Ti se moraš sa svimi ljudi pominati iako ti je neugodno.

Vojska – civilna služba: što vi držite od cijele debate?

Katja: "Mi kod Črljenoga križa svenek tribamo ljude, civilne djelače kao i slobodnovoljne. Od toga ov sistem živi, bez toga nije moguće. Ja sam zato da se mora što dilati i da si smu izabrati ili vojsku ili civilnu službu. Ali sve kraj ostaviti ne ide."

Katharina: "Ne to ne bi bilo moguće – kod Črljenoga križa, u bolnici, u staralačkom domu – tote prahaju ljude ki pomažu."

Katja: "Ja bi i bila za to da divojke moraju projti – svejedno ili u vojsku ili na civilnu službu. Iako je koč teško – na primjer kod nas se mora većkrat teško zdizati. Prez civilne službe bi Črljeni križ ne bi mogao dilati."

Viki: "Mislim da je i dost junakov ki ne znaju što neka po školi dilaju ili študiraju, a kroz nova iskustva kod civilne službe si premislu da je njeva budućnost u bolnici ili kod jedne socijalne organizacije."

Katja: "Ili možda u toku dila spoznaješ koga

ki te na kakav put doprimi ili ti pomaže."

Katharina: "Kod študija medicine prije kanu ljude selektirati – možda bi ionako bila dobra ideja ako bi svaki prije morao neko vrime neko slobodno dilo morao načiniti: u bolnici ili kao sanitetar - kad neki ljudi začnu študirati, ali zapravo neznaju je li uopće moru dilat s ljudi."

Florian: "Ja mislim da bi prije nego diskutiramo je li ćemo vojnu službu ukinuti ili ne, moramo iskati drugi sistem, kad tako kot je sada ne moremo prez. Tote je prije potriban dobar plan kako bi bilo prez – i onda se more debatirati je li je potribno ili ne. Na primjer - moja najdraža tema – kod poplave su rekruti tako brzo bili ovde. Prez vojske ne bi bilo moguće da je toliki ljudi s opremom ovde. Prije nego se o tomu diskutira se praha čisto novi koncept."

„Ja mislim da je i peršonski važno: ti imaš već iskustva, si već vidila, si samosvisnija."
Viktoria Wagner (20)

Zašto sam ja prestao raditi slobodnovoljno kod Črljenoga križa:

Kot svaki junak, sam si i ja morao premisliti: vojska ili civilna služba?
Zbog mnogih uzrokov, najveći je bio kad sam jur kot dite kanio k Črjenomu križu, sam se odlučio za civilnu službu. Zaistinu sam se veselio da sam dostao mogućnost izobraziti se za sanitetera. Od početka sam znao da kanim po civilnoj službi dalje djelati kot slobodnovoljni suradnik. Djelo s pacijenti mi se je dopadalo. Službe u noći su bile koč toč teške, ali potribno je bilo. Tako su miseci prošli.

Med civilnimi službeniki i dobrovoljni je raspoloženje bilo dobro. Svaki je drugomu pomogao. Znali smo da svaki ima težak žitak pak da će dojti vrime kada će svaki što potribovati.

Ako ste pazili ste veljek upamtili da nam jedna grupa fali: glavni službeniki, namješćeniki. Kod njih se mora razlikovati: neki su znali da moramo skoro ljeto dan skupa živiti.
Drugi su vidili u civilnimi službeniki robe za sve.
Ako si njim rekao da ti što ne paše ili da to u tvoji oči nije fair, onda je moglo biti da si imao dva vikende službu.
Imali smo zadiljeno ki civilni službenik bi ki vikend imao službu, ako je potribno.

Ali to ništa ne pomaže ako ti jedan glavni službenik kani pokazati da ništ nisi vridan. Tako su samo neki bili, a drugi se s onimi nisu kanili karati, što razumim, ar moraju još duže skupa djelati.
Ali tako su se samo prema tebi ponašali dokle si bio civilni službenik. Kad si završio civilnu službu onda su kanili biti tvoji najbolji prijatelji.
To ne more biti! Kad si civilni službenik ti - kad nek ide – daju jednu na glavu, a kad si gotov i veliš da ćeš slobodnovoljno ostati tako djelaju kot kad bi ništ ne bi bilo.

Ali to nije bio jedini uzrok zašto sam prestao. Po civilnoj službi sam prošao u Beč i sam samo na vikendi bio u Gradišću. Za službe nije čuda vrimena ostalo.
Ako bi samo službe bile bi još kako išlo, ali sanitetar mora u jednom ljetu načiniti nekoliko službov i tečajev, a dodatno mora svaka dvoja ljeta položiti ispit.
A sve to nije moguće ako si samo vikendom u Gradišću.

Zbog toga svega sam prestao djelati kot slobodnovoljni suradnik Črljenoga križa.

Benjamin Obojkovits

Sve već školarov u osnovnoj školi se uči hrvatski!

Što suvremeno gluši kot neko čudo je na papiru stvarnost. U prošli ljeti je broj razredov u ki se podučava hrvatski zrasao. Jako sam se čudio kad sam štao da još i u Rudersdorfu u kotaru Jennersdorf podučavaju gradišćanskohrvatski jezik. A to nije jedino selo ko nima hrvatsko naselje u svojem školskom škropilu (Schulsprengel). Pitao sam se zašto rastu hrvatski razredi kot vrganji iz tla a to posebno u oni seli ka do sada nisu bili gdo zna kako croatophili.

Moj posao u uredu HKD-a u Borti mi je na sriću nudio mogućnost da malo upoznam roditelje i njevu dicu ka pohadjaju te male hrvatske enklave u njevi škola. Prvo sam si mislio da je stvaranje hrvatskoga razreda samo jedna mogućnost da se kroz manjinski školski zakon triba manji broj školarov za diljenje razreda. Tako se moru održati i manje škole ke pohadja malo školarov. Nadalje se i moru učitelji zaposliti ki bi morebit u neki regija već nebi dostali posao. Da se nudi mogućnost hrvatskoga podučavanja ima sigurno u nekom smislu ove opisane uzroke, ali nesmimo zabiti: roditelji moraju koristiti ovu ponudu.

To znači da principijelno odbijanje svega što ima posao s hrvatskom manjinom ne postoji. Ali nije samo tako da roditelji toleriraju ku tu uru hrvatskoga podučavanja. U uredu HKD-a u Borti već puti doživim veliku motivaciju ku ovi roditelji imaju. Sigurno nisu svi starji jednako motivirani, ali dinamika djela za hrvatsko podučavanje: što jedno dite zna ili ima, to kani i drugo znati ili imati.

Kanim kod ove prilike malo opisati dvi škole s kimi je HKD na jugu jur uže sudjelovao: Jedno od ovih nimških sel kade se podučava hrvatski je Sveti Mihalj. Glavna škola ove općine je dugoljetni centar hrvatske naobrazbe na jugu, posebno za hrvatska sela Pinkovac i Novu Goru. U Svetom Mihalju su sada proširili ponudu hrvatskoga podučavanja i na osnovnu školu. Dica ka pohadjaju ovu osnovnu školu nimaju nikakove veze s hrvatskim jezikom u rodbini. Ipak starji jako podupiraju podučavanje. To se manifestira u velikom broju rječnikov i knjig ke su se dodatno k školskomu materijalu nabavili kroz HKD.Drugi primjer je osnovna škola u Borti. Kroz velik broj (gradišćanskih) Hrvatov ki stanuju u glavnom gradu južnoga Gradišća ima hrvatski razred u osnovnoj školi jur dugu tradiciju. HKD podupira podučavanje kroz "Košić" kade se nudi dodatna ura u kojoj se igrajući uči hrvatski. Starji ove dice pregledaju materijal za učnju i knjige ke se nudu u uredu kad dojdu po dicu. Ako im se nešto dopada onda to nabavu za svoju dicu, ali i za sebe. Nije rijetkost da roditelji velu da se kanu s ditetom skupa ili sami naučiti hrvatski jezik. Motivacija ovih starjih je peldodavna i za dost obitelji ke imaju hrvatsko jerbinstvo, ali odgoju dicu samo na nimškom jeziku, jer ih je sram za hrvatske korjene.

Ali svit nije samo ružičast. Kako sam jur u prošlosti u Novom glasu pisao se i ovde podučava gradišćanskohrvatski jezik. Što je u moji oči u jednom gradišćanskohrvatskom selu u redu, je u jednom nimškom selu, kade dica iz početka uču jezik, samo glupost. Ovde bi se morao i u osnovnoj školi podučavati standardni jezik ki se govori u Hrvatskoj. Nima smisla da jedan nimškogovoreći Austrijanac uči gradišćanskohrvatski jezik izvan ako ima u nekom smislu veze s gradišćanskohrvatskom rodbinom s kom more koristiti taj jezik. Posebno u Borti, kade stanuje velik broj Hrvatov iz

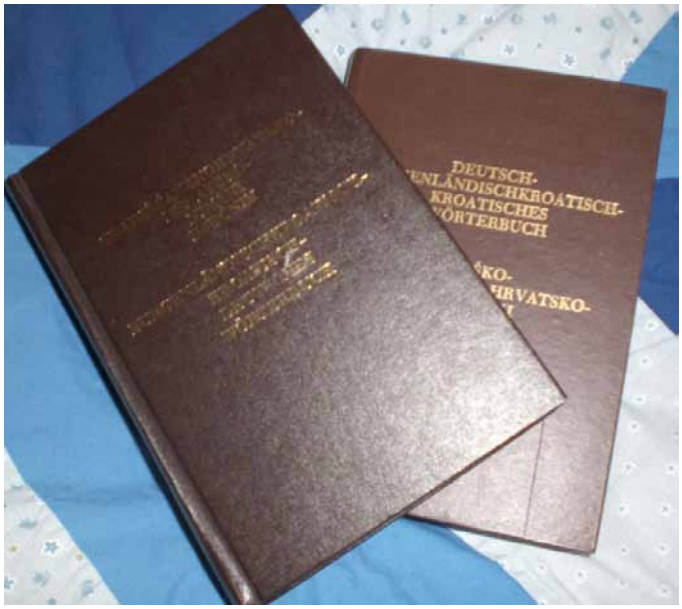

Hrvatske, bi bilo važno da se podučava standardni jezik. Dostkrat doživim da mi izrazu respekt za to što smo čuvali naš seoski dijalekt kroz prošla stoljeća, ali nimaju razumljivanje za podučavanje gradišćanskohrvatskoga jezi-

ka u školi. Ne morem njim prigovoriti, ar imaju pravo.
Glavna motivacija s kom nimškogovoreći starji najavu svoju dicu za hrvatsko podučavanje je da imaju nekad prednost zbog toga jezika, a to u prvom smislu na gospodarstvenom polju. A tu prednost nećedu dostignuti samo s gradišćanskohrvatskim jezikom.
Akceptancija za gradišćanskohrvatski jezik u profesionalnom svitu jednostavno ne postoji, a to sigurno nećemo preminjiti ako si još već riči izmislimo ke bi mogli mirno iz standardnoga jezika preuzeti.
Hvala Bogu da većina nimškogovorećih starjih s posebnim putem u gradišćanskom školstvu nima problem (ili jednostavno nezna) da podučavamo posebnu verziju hrvatskoga jezika. Tako se moremo dalje razveseliti na većem broju školarov ki se uči "hrvatski".

Matthias Wagner

GRADIŠĆANSKI HRVATI U BEČU

Neki utiski

Ja se u medjuvrimenu jur 4. semestar študiram pravo na Bečanskom sveučilisću.
Kot študent stalno upoznajem nove kolegice i kolege i se stalno družim s novimi ljudi.

Ali jedno me svaki put čudi i potpuno razjada: da nekim moram tri pute razložiti gdo su gradišćanski Hrvati, odakle sam i tako dalje...
Meni je nerazumljivo da ne bi rekao skandalozno da austrijanski študenti – ljudi s maturom – čisto ne znaju za gradišćanske Hrvate.

Problem je da se u škola širom Austrije ništa ne uči o toj temi. Niti u geografiji, niti u povijesti, niti u neki drugi predmeti.
Kad sam ja išao u bečansku gimnaziju je učitelj povijesti u osmom razredu u jednoj kratkoj rečenici spomenuo gradišćanske Hrvate.

Ja mislim da bi se školari širom Austrije – od Beču do Vorarlberga – morali učiti o gradišćanski Hrvati, ali i o drugi manjina. Barem toliko da znaju gdo pred njimi stoji kad se gdo predstavi kot gradišćanski Hrvat.

Phillip Kovacs

POVIJEST GRADIŠĆANSKIH HRVATOV 2.0

"Doseljenje gradišćanskih Hrvatov se je ovako pripetilo: U oni dani imali smo goste iz Norveške[1] i bili smo s njimi u manje poznatim, ali barem lakocjenim (manje irskom) pubu srid varoša. I po petnaestom cola-viskiću stalo se je da je gdo ta od nas telefonirao po hrvatsku (ili barem po gradišćanskohrvatsku). I Torbjörn rekoše: "Hey guys, I've learned german at school for several years, but your dialect is that strange, I don't understand a word". Što toliko znači kot "ja sam se dost dugo učio nimški, ali vi se tako mrsko pominate da niti rič ne razumim." I kad smo htili razložiti s riči "our strange german dialect is croatian", vidli smo kako im se zdižu upitniki u očima. I znali smo da je potribno početi rastumačiti povijest gradišćanskih Hrvatov od samog početka. U medjuvrimenu curio je jur šestnaesti cola-viskić, tako da je to glušalo ovako:
Bilo je u šestneastom stoljeću, kad su Osmani jahali prema Beču, a kad nisu htili kroz brige jahati, su si izibrali put kroz Madjarsku, današnje Gradišće. Madjarom se to nije vidilo kad su im sve lapte sorali, a Bečani su se jur uvijek svega bojali što nisu poznali (iako su kasnije rado kavu pili ku su im Osmani ostavili). Tako da su iskali nekoga ki će im rit tako zasoliti kot su si zaslužili. Pokidob da je Nikola Šubić Zrinski bio ravno na zahodu, se nij´ moga obraniti ove zadaće. S riči "U boj, u boj"[2] se je skupa s jednom partijom, ka još ni jedan wiatshausraferei nij´ j izostavila, načinio na put u Gradišće. Svezali su si crveno-bijelo karirane rupce okolo vrata da im vjetar ne bude puhao i odjahali su prema sjeveru.
Ali pokidob da i oni nisu jako pazili na lapte

su se vrijeda tužili madjarksi grofi Batthyány i Erdödi ki su imali najveće latifundije na području današnjega Gradišča, rekoše: "A gdo će nam vo zopet planirat?", a Nikola Šubić Zrinski odgovaraše: "No dobro! Kad opet dojdem ću vam iz doma par gostorbeiterov sobom zeti ki malo prosu. Ali za pivo se vi morate skrbit."

I da se ispunilo pismo, je Nikola Šubić Zrinski doma pitao: "Hej, gdo od vas kani s nami na Ugre na Erasmus praktikum? Grofi dobro plaćaju!". Javila se je šaka puno ljudi. Ali nisu imali dost konjev, tr su odlučili da će svaki vojak zeti migranta sobom.

I kad su zeli u desnu ruku meč, a u livu "pasažira", su upamet zeli da već nimaju mjesta za vino ko su uvijek kot provijant sobom imali. Jedan od njih je imao smisao nositi vino na glavi, što su onda i djelali. Ljudem se je ova atrakcija tako dobro dopadala da se još i dandanas rado kaže u foklorni tanci (gradišćanskih) Hrvatov.

Na putu u novu domovinu im se je suprotstavio kup neprijateljev tako da su naši konjaniki s vinom na glavi, u livoj ruki budućega gradišćanskoga Hrvata noseći, jahajući, mečem u desnoj ruki mahajući načinili iz Osmanov čevape. Samo cestarine u Sloveniji se nisu mogli braniti, tu su zubi škripajući platili (ali o tom se dandanas ne govori).

Grofi su bili zadovoljni importom tako da su naručili već Hrvatov, rekoše: "Noste, noste, još je sve malo", i tako se je vojska po kraktom odmoru (bila je športska festa, na koj su se još malo zabavljali) opet vratila u staru domovinu. I ov put su se borili protiv Osmanov, ali još većim uspjehom, jer su sada imali dvi ruke slobodno za borbu, a Osmani nisu računali s vojskom iz sjevera (samo Slovenci se nisu dali vkaniti, cestarinu su i ovput morali platiti).

Doma su onda naklali opet nekoliko ljudi da nasljedu "erasmus-praktikante" (ov put su to zvali "Familienzusammenführung"), i po poznatoj metodi su odjahali u Gradišće.

I justament kad smo to na stolu irish puba pantomimično inscenirali (najjači od nas je bio konj i je nosio "Zrinskog" ki je s viskijem na glavi (vina nismo imali) i nožem u jednoj a u drugoj nosio trećega, naime "gradišćanskoga Hrvata") nas je prekinuo konobar za koga je ta scenerija izgledala kot remake ločestoga Bud-Spencer-filma (ali nije nam jasno kako je nek do takove zamjene moglo dojt ...) i rekoše: „Utakni meč u korice". Skodob kad smo ga osvidočili da ovo nije „wiatshausrauferei", nego podučavanje u povijesti gradišćanških Hrvatov (ili kad je upamet zeo da on nas od ničega neće osvidočiti), je zdignuo glavu prema nebu i zaviknuo: "Eloi eloi lama sabachthani", što toliko znači kot: "Bože moj, Bože moj, zač si me zaostavio". Pogledajući opet na nas otpustio nas je s riči „last order please".

Naručili smo još 3 viskiće (za svakoga, naravno) i nastavili našu povidajku:

Kad je naša vojska sada jur podrugač dojahala u Gradišće su ju spoznali jur iz daleka na njevi rupci oko vrata i su vikali "die Krowatten kommen"[3]. I pozdravili su goste rekoše „Dobar Dan Hrvati" i oni su odgovorili (znali su o multikulturnom Gradišću) „Servus, Szia, Zdravo, Deltuha!".

I kako si morebit znate predstaviti (ili i ne), je to još nekoliko iteracijov tako dalje išlo dokle je i zadnje od svih hrvatskih sel – od Gijece do Žamara - bilo hrvatski populirano. I nismo dospili sve nabrojiti, jer kad smo došli do Mjenova (ili još ranije?) nas je krčmar peršonski k izlazu otpeljao.

A kad su nas vanhitili i kad smo se mi otpravili domom zašli smo mimo na mjestu herojev (Bečani velu Heldenplatz), kazali smo na konjsku štatu-u i rekli: "Evo našim vitezom na čast"."

PS: "Ako ste koč u Norveškoj, morebit je bolje ko se ne outate kot gradišćanski Hrvati."

---

1 lip pozdrav Torbjörnu i Frödisi

2 Par ljet kašnije je Ivan pl. Zajc čuo ovu štoricu, je ju čisto drugačije interpretirao i skladao operu. Neumornim štiteljem (odnosno slušateljem) se preporučava pohod HNKa u staroj domovini.

3 Ta izraz "kravata" za okolo vrata nosećeg, doli visećeg trbuhopokrivača se u Austriji još i dandanas upotribljava.

M.M.M.

KAKO VAŽAN JE DRUŠTVENI ŽIVOT ZAISTINU?

Na ovom mjestu neću raspravljati, da sposobnost
integriranja u jedno društvo već nije iznimna, nego u službenoj svakodnevnici očita, jer to je već svagdir poznato.
U ovom prilogu kanim nas sve opomenuti kako se moremo ćutiti priviligirani da smimo biti dio takove velike manjine gradišćanskih Hrvatov.Važno stvorenje ove prisebnosti je da moremo u daljnjem nastavku rasti i cvasti. Učnja drugoga materinskog jezika, bikulturalni odgoj i održavanje tradicije je poklon koga smo dostali od naših roditeljev i koga moramo cijeniti.
Zahvalna sam za postojanje mnogobrojnih hrvatskih društav ka otvaraju aktivnom sudjelovanju sva vrata. Korist i djelotvornu potporu ove ponude vidim kotveliku šansu. Ovo iskustvo sam smila načiniti kot novi član HAK-a i vesela sam da se sada smim imenovati kot dio ove zajednice. Veselim se jur na mnoge utiske i pustolovine u krugu ovoga društva.Kako je to lipo s novimi prijatelji na materinskom jeziku komunicirati i razgovarati o važni tema društva s hrvatskom glazbom u pozadini.
Naša zadaća, zadaća omladine, mlade generacije je održati jezik, tradiciju i kulturu gradišćanskih Hrvatov i sve ovo prenositi na drugu generaciju.

Nicole Omischl

NOVI ODBOR HAK-a

16.12.2010 je HAK održao generalnu sjednicu. Po izvještaju o djelovanju se je odbor na predlog kontrolorov rasteretio. Za vrime odibiranja novoga odbora je preuzeo zastupnik HKD-a Heinz Grausam predsjedničtvo sjednice. Glasalo se je tajno, ali obraz odbora se nije puno preminio.
Nova i stara predsjednica je Julia Klemen, a nje potpredsjednik je Michael Hirschler. Lukas Kornfeind je opet preuzeo funkciju blagajnika, a za tajnicu je odibrana Maria Kornfeind. David Karall je istupio iz odbora. Kontrolori su Viktoria Wagner i Štefan Emrich.
Cilji novoga odbora su uz redovite točke (kot organizacija Dana mladine, izdavanje Novoga glasa itd.) da se obnovi Dan sridnjoškolcev ili se priredi nešto novoga za mlade ljude. Ova priredba ima tradiciju, ali je postala neatraktivna. Novi koncept neka ne uključi samo školare nego i mlade djelače i študente. HAK će se trsiti da najde rješenje i da opet dojde veći broj mladih ljudi HAK-u.
U budućnosti neka i HAKovski večeri budu svenek pod posebnom temom i neka pružu mogućnost da se mladi ljudi moru skupa sastati u Beču. A to po uzoru nekadašnjih HAKovskih večerov o ki se naši starji i rodjaki uvijek pominaju.

Florian Wagner

MENZATEST!

Lakocjeno jilo za študente

Študenti nimaju svaki dan lazno da si sami kuhaju, ar su na sveučilišću ili jednostavno ne znaju ili ne kanu kuhati.
Mi smo pogledali kade se nudja lakocjeno jilo za objed ko mora biti i sitno i dobro.
Dodatno smo ocijenili atmosferu u lokalitetu, a neki lokali imaju i interesantne ponude ke nisu relevantne za objed, ali ne kanimo vam je uskratiti.

TU menza u Freihaus-u

Menza Tehničkoga sveučilišća se nalazi u takozvanom Freihaus-u (Wiedner Hauptstrasse, kod Karlsplatz-a). Od pandiljka do subote se svaki tajedan nudjaju dva meniji, a u ferija samo jedan meni. Moguće je da je jedan od menijev vegetarijanski, ali to ne mora biti. Ovi meniji se moru i u drugi lokacija TU-a (Gusshaus i Getreidemarkt) naručiti. U meniju je inkludirana juha, glavno jilo, salata i jedno 0,2l pilo. Porcija je dosta velika. Cijena za študente iznaša € 4,70, odnosno € 4,30 ako se ima „Mensapickerl“ od ÖH-a. Za ovu cijenu se more svaki dan jisti na sveučilišću bez da nastane pre skupo.
Osim toga nudja menza u Freihausu svaki dan friško jilo sa roštilja, jedan vegetarijanski meni, jedan vok-meni i jedan takozvani „Brain-Food-meni“. Oni su malo draži od normalnoga menija (€ 4,50 do € 5,60, bez juhe i salate). Ako se komu meni koč ne rači onda je to dobra alternativa. Izbor salate je jako velik. Za desert se nudjaju friški kolači i pecivo.
Jilo u menzi TU-a se rači i porcije su dosta velike za jednu peršonu. Atmosfera je ugodna. U sredini dvorane stoji jedno umjetno drivo i jako je svitlo. Na ulazu se moru pogledati aktualni meniji u vitrini, što pomaže pri odluki.

NIG Menza

Menza glavnoga sveučilišća se nalazi u takozvanomom NIG-u (Neues Institutsgebäude, Universitätsstrasse). Kot menza TU-a je i ova menza u austrijanskoj skupčini menzov tako da je koncept menijov jako sličan. Istotako imaju dva menije (jedan uvijek vegetarijanski), salate, juhe itd. Ovde ali i nudjaju tri različne menije za ručenje, što menza TU-a nima. To kaže da je svaka menza ipak samostalna, ada ima vlašću kuhinju. Za ovu menzu se veli da nije jako dobra. Mi smo si kanili sami kip načiniti i zaistinu moramo potvrditi: jilo nije tako dobro. Izbor salatov nije dobro izgledao, niti se je salata dobro račila. Kukorica zaistinu nije imala ukusa, slipac ne bi znao što ji. Pozitivno za opomenuti je cijena menijov: i ovde se plaća med € 4,30 i € 4,70 za meni. Mali pladanj paste stoji samo € 2,90. Ali stavi se pitanje je li niska cijena oprašta čemeran ukus?
U dvorani je dosta mjesta za siditi. Atmosfera je malo sterilna - NIG su zgradili u 60-i ljeti, ali zato je izgled iz menze prekrasan.

Predstavili smo dvi menze, ali i izvan menzov se more dostati lakocjeno jilo.

Weltcafe

U ovom kafiću u blizini sveučilišća je moguće ručevati zapravo cijeli dan (od 9 ujutro do 22 uri navečer!) - a to lakocjeno i garantirano fair trade. Paleta je velika – od klasičnoga ručenja, znači fit-ručenje (musli, kornšpic, namaz, povrće) ili englesko ručenje (ham&eggs), do nesvakidanjega nepalškog (s topolom rižom s mlikom i pite od jabuke (c) McDonald's Hrvatska), turskoga ručenja (humus, falafel, med i pogače) ... - a to za € 5,90 - jedno toplo piće je uključeno. Meniji za ručenje su tako sitni da su i alternativa za objed. Pozitivno je da nudjaju pretežno biljna jila uz ugodnu atmosferu s ugodnim kaučima i s apstraktnim slikama. Sve skupa se ćuti kot u oazi u šatoru.
Ovde se študenti isto kot i mlade familije ili djelači u popodnevnoj pauzi ćutu dobro i se družu.

Uz lakocjena jila i pila imaju i svaki dan od 20:00 do 23:00 happy hour kade svaki cocktail stoji € 4,50.

Reformhaus Regenbogen (prodavaonica zdrave hrane „Dugava“)

«Underdog» u ovom testu se nalazi u Garnissongasse, nedaleko od NIG menze. Zdravo jilo ima ugled da je skupo. Ali mi smo kanili viditi da li more konkurirati.
Već kad smo došli, vidili smo da nije čuda mjesta za siditi. Lokalitet nije velik, a većina mjesta se koristi kot prodavaonica. Ali u Schwarzspaniergasse se nalazi druga, veća gostiona.
Pogled na jelovnik veli da smo imali s našom slutnjom pravo: zdravo jilo je skupo. Ali na jelovniku smo našli i «pladanj za študente» za € 5,50. To je jedan nabujak s trimi salatami. Istotako je samo nabujak s 2,90 ipak alternativa fast food burgeru. Izbor nabujkov je velik i kreativan. Na primjer: nabujak s prosom i mrkvom ili s krumpirom i sa sirom. Svaki dan imaju i vegetarijanski meni, jedan s mesom i jedan s ribom. Ali cijene za ove menije ne moru konkurirati s menzom (od € 7,00 do € 8,30).
U ovom lokalu se neće najti mikrovalna. Sve jilo se topli u pumbi. Jilo se more i sobom zeti u praktičnoj posudi, ali preporučava se da se vlašća posuda sobom zame. Tako se šparaju pinezi i se čuva okolina.
Uz nabujke smo si smili izabrati jedan umak. Odlučili smo se za curry-umak, ali bio je slab. Zato je nabujak i tako bio jako aromatičan, a salata je fina. Kukorica u prispodobi s menzom u NIG-u prouzrokuje skoro ukusni orgazam.
U lokalu je jako tiho tako da se skoro ništ nismo pominali. Za nas jako kominikativne ljude je to bilo malo pre tiho, ali sigurno to mnogo ljudi ljubi.
Kot smo jur opomenuli je pola lokala trgovina. Ako se komu jako dobro rači si more kupiti sve začine na licu mjesta.

Deli na Naschmarktu

Ov restoran-kafić-bar je jako obljubljen kod gostov Naschmarkta i nije daleko od TU-a. Svaki dan se gosti moru odlučiti med dvimi meniji: prvi meni je za vegetarijance, a drugi je s mesom. Svaki meni sadržava juhu i vlašći pečeni kruh. Cijena za menije leži med € 5.50 i € 7.00, a porcije su dosta sitne. Tako je meni alternativa za študente. Morebit ne za svaki dan, ali za koč-toč. Cijene za druga jila i za ručenje su jako visoke, tako da se osim menijov ne nudja alternativa za lakocjeno študentsko jilo.
Ne samo u ljetni miseci nego i u zimski se more pod vedrim nebom, pred restoranom, siditi i se kod kanonov za kurenje (Heizkanonen) topliti. Manko je da se mora dugo čekati dosljek jedan konobar ili konobarica dojde k stolu i da se med 12 i 14 uri nek teško mjesto dostane.
Na vikend i na pojedini dani u tajednu se more uz muziku dj-a tancati, jisti i piti.

Inspektori su bili: Florian Wagner, Viktoria Wagner, Katja Wukovits

Beč - Nekadašnja metropola prirodnih znanosti... A danas?

Ja študiram elektrotehniku na Tehničkom sveučilišću u Beču. Čuda ljudi me pita zašto sam se odlučio za ta študijum? Zašto tehniku? Neki mi velu da je to neinteresantan študijum.

Ali za mene je interesantan. Bez tehnike bi danas ne bi imali naše kompjutore, mp3-playere, mobilne telefone i televizore. A upravo grad Beč je bio pred Drugim svitskim bojem mala metropola prirodnih znanosti (ona je jako važna za tehniku). To mi je nastalo svisno u božićni prazniki kad sam se učio za moj ispit iz fizike. Morao sam znati nekoliko konstantov, teorijov i prirodnih zakonov. Štao sam u moji podloga o Boltzmann-konstanti, o Štefan-Boltzmann-zakonu, o Schrödingerovoj jednadžbi... I nisu bili Ludwig Boltzman, Jožef Štefan (koruški Slovenac!) i Erwin Schrödinger jedini. Djelovali u Beču su na primjer i Viktor Kaplan (izumitelj Kaplan turbine), Johann Loschmidt (fizičar i kemičar ki je kot prvi ustanovio veličinu zračnih molekulov), Christian Doppler (svim je poznat Dopplerov effekt), Ernst March (fizičar, veliki kritičar Newtona, njegovo djelo je podloga za Einsteinovu teoriju relativnosti) ili Liese Meitner (nuklearna fizičarka, pobigla je pred nacijonalsocialisti). Ovo je samo mali izvadak jedne duge liste znastvenikov i inženirov. Ona je još čuda duža...

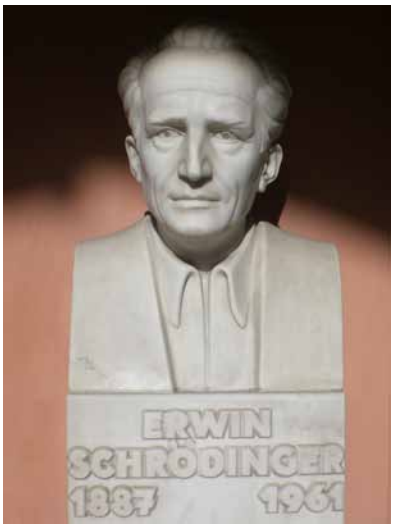

Dandanas više nije toliko austrijanskih znastvenikov svitskoga nivoa. Po Drugom svitskom boju više nijedan Austrijanac nije dobio Nobelovu nagradu u jednoj disciplini prirodnih znanosti. Ako malo pomislim mi samo upamet dojde mali broj znastvenikov ili inženirov ki su poznati većoj publiki i djeluju u Beču. Samo Erwin Zeillinger, Werner Gruber i Heinz Oberhummer. Zadnji dva su poznati kao „Science Busteri“ u FM4 i u Rabenhofu (skupa s kaberetistom Martinom Puntigam). Oni pokušavaju opet zbuditi svist važnosti prirodnih znanosti ali i pokazati kako svakidanja je znanost, a tim i tehnika.

Ali još važnije je da se ne prestane istraživati. Povidao sam jednoč, da su istraživali nove, jako tanke (tanke kot človičja kosa) električne vodiće. Pitali su me čemu se to more upotribovati? Odgovorio sam da se to još ne zna i da to nije važno. Važno je da se je istraživalo! Kad se je istraživao laser se isto nije znalo čemu se more upotribovati. A dandanas se upotribljava za različne stvari. Na primjer u CD-playeru ili u svjetlosnoj zapreki. Zato je važno da imaju fakulteti mogućnost istraživanja bez povezanosti na konkretne rezultate. Lipo i dobro je ako kooperiraju s jednom firmom, ali ta firma ima uvijek konkretan cilj. Istraživanje bez konkretnoga cilja mora biti istotako osigurano. Da, ono je i skoro važnije! I zato se triba drage stroje, elektromagnete, špecijalne labore itd. A to sve stoji pinez. Zato je važno da se čim prije riješi pitanje financiranja sveučilišćev. Na žalost se zabi u toj diskusiji o financijskoj situaciji da sveučilišća nisu samo nadležna za izobrazbu študentov. Njeva najvažnija uloga je istraživanje. Ako imamo inovativne ideje u našoj državi onda moremo osigurati djelatna mjesta u Austriji.

A na zadnje: ako se pogleda listu znastvenikov ku sam nabrojio i situaciju u predavaonici kod nas na elektrotehničkom fakultetu onda se jedno nije preminjilo: omjer mužev i žen. Neka si već divičic i žen zame uzor u Liesi Meitner

Florian Wagner

elektrikeri

Po jednom koncertu u Kugi smo se u gaderobi još skupa sjeli i smo počeli malo jammati. Iz te improvizacije se je onda razvio glavni riff jačke „number 49“ ku smo u slijedeći proba skupno aranžirali. Originalna verzija ove jačke dura osam minut i se je do sada mogla čuti samo na live-koncerti.

Tekst:
Elektrikeri su dugo vrime probali u jednoj fileškoj huti na ku smo obisili natpis s brojem 49, to daje jački svoje ime. Na početku smo se pri grilanju po proba samo zjalavili da ležu mrtvi pod našom hutom, Bog zna zač. Polako se je razvila jedna fiktivna priča (bonfire story) o frustriranom mužu ki zgubi živce i počne bez smisla ubijati. Sve to se dogadja kod stana ki ima broj 49. Kot i sve naše jačke ima i ova nesvakidanju temu i kani na svaki način provocirati, ali i radikalno kritizirati ove dogodjaje ki se zaistinu stanu i kod nas u Austriji.“

Video i priprave:
U ljetu 2008/09 smo položili 3. mjesto u medjunarodnom naticanju bendov „International Live Award“. Dobili smo nekoliko nagradov, med tim i šest dan profesijonalnoga študijskoga snimanja ke smo upotribili za snimaje našega prvoga albuma. Prva nagrada toga naticanja je bilo profesionalno snimanje videa. Na našu sriću su dobitniki imali dis-put s nadležnom firmon i zato se je nagrada dodilila nam, ča je bilo veliko presenećenje.
Za tu dob smo stopr počeli snimati bugnje za naš prvi album, tako da ni jedna jačka nije bila gotovo snimljena. Po prezentaciji naših jačak toj firmi smo skupa odlučili da će „number 49“ biti jačka za video. Ali kad smo firmi rekli da jačka dura osam minut je je skoro kaplja i tako smo konačno morali jačku na

4:24 minut porizati. Priprave za snimanje klipa su bile jako naporne i intenzivne, jer smo morali organizirati puno rekvisitov, akterov, mjesta za snimanje, mjesto za spavanje i jilo za film-crew, scene, itd. Nevjerojatno kako čuda djela za 4 i pol minute videoklipa, 4 dane snimanja: 4 tajedni priprave. Snimali smo na različni mjesti: bend igra u Lagerhausu u Filežu, a scene filmske pripovitke smo snimili u različni škadnji, stani i u lozi na Doljnjoj i Gornjoj Pulji. Koordinacija i disciplina na setu je bila jako važna, osebito na Gornjoj Pulji kade smo morali u isto vrime koordinirati 60 ljudi. Vozili smo se od jutra do kasno u noći kroz cijeli kotar, ali ovo djelo se je na svaki način splatilo, jer je snimanje bilo jako interesatno i novo iskustvo za nas.

Prezentacija i nagrada „Mini-Metron“:
Po prvi put smo pokazali video-klip 27.11.2010 u Kugi pri velikoj fešti „30 ljet Krowodnrock“. Izdali smo i našu prvu single ploču na koj se nalazu jačke „number 49“ i „Zniči puže“ kot i video-klip „number 49“. Prezentacija je bila veliki uspjeh, jer je Kuga bila puna ljudi i jako nas je veselilo da je cijeli film-crew došao u Kugu s nami skupa svečevati. Hrvatski Centar nam je dodilio gradišćansku kulturnu nagradu „Mini-Metron“ za single „number 49“, ča nas posebno veseli.

Video se more pogledati na: www.youtube.com/elektrikeri

Sinlge ploče, t-shirti i buttoni se moru naručiti pod: elektrikeri.booking@gmail.com

www.elektrikeri.at

Na putu – Zwischen uns das Paradies

Početkom decembra 2010. ljeta se je u Beču po treti put održao internacionalni filmski festival ljudskih prava „This Human World“. Pri toj priliki se je pokazao i film bosanske režiserke Jasmile Žbanić „Na putu“, u kom igra med ostalimi i puno hrvatskih glumcev. Žbanić je u glavnom poznata za svoj prvi dužički film „Grbavica“, s kim je osvojila - med drugimi nagradami – i Zlatni Medvid na Berlinale 2006. ljeta. Film „Na putu“ je bio prikazan pri naticanju 60. Berlinale 2010.
Prilikom prezentacije filma u okviru ovoga festivala u Beču je režiserka Žbanić i sama došla u Beč i bila pripravna za razgovor. U medjuvrimenu je film „Na putu“ i jur bio prikazan u redovnom programu izabranih bečkih kinov.

Film igra u Sarajevu i kaže mladi par, Amara i Lunu, ki živu relativno moderan žitak u tom gradu. Kad Amar izgubi svoj posao i dojde u kruge Vahabije (konzervativna i dogmatična vrsta Islama) počnu problemi med njimi.
Žbanić u ovom filmu uspije da nikad ne digne prst i pokaže gdo je dobar i gdo je čemeran, črno-bijele strukture žitka i mišljenja kod nje postoju (kao i u životu zapravo ne). I ako u filmu „Na putu“ stoji jedna vrsta Islama za društvo zatvorenih strukturov, ipak se nikad ne digne ta ćut da su pripadniki toga društva skroz čemerni ili da su – kako se to pri drugi prilika čuda puti vidi – svi teroristi, ča i nije istina. Senzibilnost Jasmile Žbanić prema temam ke ona hasnuje u svoji filmi je svakako zapažajuća, ča vrlo posebnoga i nje osebita jakost.

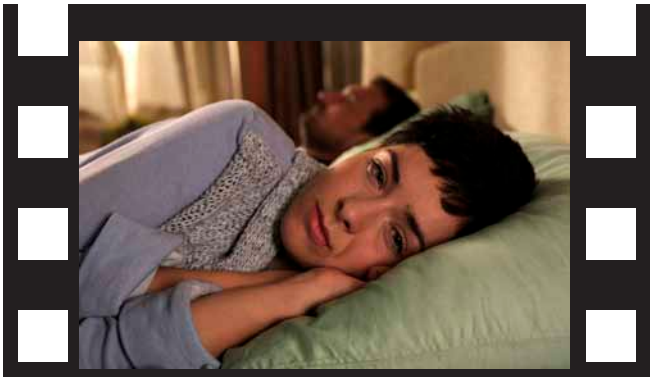

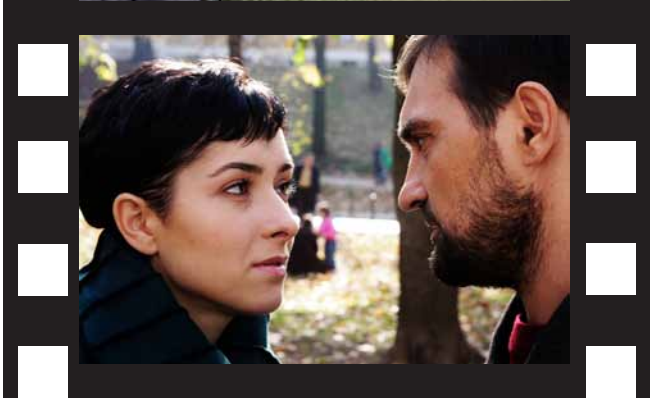

Glavne uloge u „Na putu“ igraju dva hrvatski glumci, Zrinka Cvitešić (Luna) i Leon Lučev (Amar), uz red drugih vrhunskih glumcev iz cijele bivše Jugoslavije. Cvitešić je za „Na putu“ dostala nagradu „European Shooting Star“ na Berlinale 2010 i je bila predstavljena kao „Star von morgen“ u austrijanskom časopisu „Kurier Freizeit“. Glumica, ka i u Hrvatskom Narodnom Kazalištu u Zagrebu redovito stoji na pozornici, je najveć poznata po svojoj ulogi u filmu „Što je muškarac bez brkova“. U tom filmu je isto jur bio Leon Lučev nje partner. Glumac iz Šibenika je imao svoj debut na platnu u jednom od najboljih hrvatskih filmov „Kako je počeo rat na mom otoku“ (1996).

L.N.: „Na putu“ je uz to da je ljubavna priča i priča o traženju identiteta, pogotovo Amar traži svoj identitet. I ovom slučaju on nađe svoj mir u religiji odn. u vjeri, koja ali izvan toga ne dozvoljava puno drugoga. Meni se čini da to traženje identiteta, bili to Hrvati, Srbi, Bosanci, da to puno puta završi u nekom ekstremu. Traže se razlike i onda se te naglašavaju, i onda može završiti ili u ekstremnoj dogmi jedne religije ili u teškom nacionalizmu. Je li bi se moglo reći da Amar stoji za jednu cijelu generaciju?
J.Ž.: Da, definitvno. Jer ne samo što je kod nas vrlo osjetljivo pitanje identiteta, nego je to pitanje nakačeno još i na traumu koju su ljudi proživjeli, cjele generacije na različite načine. Na pitanje što danas sa mirom, ovakav kakav je koji je puno teže, ljudi su - imam osjećaj barem - u Bosni očekivali kad se rat završi da će sve biti onako kako je bilo, kao da se ništa nije desilo, da će se sve vratiti, da će bad guys biti uhapšeni i da ćemo mi nastaviti život točno od one točke na kojoj smo stali. I prihvatiti da je došlo novo vrijeme, nova realnost, nove okolnosti, za puno ljudi je jako

teško. Posebno čini mi se teško za muškarce, posebno one koji su bili u ratu, koji su mislili da su sada zaslužili možda i neku nagradu i bolji život, a to nije došlo. Nije to više onaj sistem u kojem su partizani ili heroji bili cijenjeni. Ovo je danas vrijeme u kojem se kapitalizam prihvatio na vrlo divlji način, gdje se neke vrijednosti apsolutno ne prihvaćaju nego ganjaju samo svaki svoj posao, tako da je za mnoge, posebno muškarce, došlo novo vrijeme koje nisu znali kako uskočiti. Mnogi od njih su izgubili poslove i podržavaju ih žene što je za bosanskog muškarca prvi put u povijesti, bez obzira što mi sad možemo teoretizirati da su žene i prije radile više i održavale porodice i sve to, ali ovo je prvi put da žena donosi novac u kuću, i da određuje stvari mnogo drugačije nego što je bilo. Tako da je Amar u nezahvalnoj poziciji i mislim da se jako puno ljudi može identificirati s njim.

L.N.: To da je Amar u ovom slučaju završio u Islamu odnosno u ekstremnoj varijanti nije relevantno nego se radi o sistemu u kojega je došao. To bi moglo biti i kršćansko ili nešto drugo?
J.Ž.: Da, mislim da bi mogla biti apsolutno svaka religija i ideologija. On je mogao da sam film radila prije 20, 30 godina biti zadrti komunist i imati potpuno iste probleme. Mislim da je sve ono zbog traume, zbog pitanja identiteta, zbog svega što smo pričali: prihvatiti, biti član jedne grupe, u kojoj se moraju poštivati pravila koja su vrlo striktna, u kojoj gotovo uvjeravaš druge da ih moraju poštivati zato što ti nisi siguran pa zapravo uvjeravaš sebe, a opet ta grupa nudi jedan komfort i jednu lakoću u smislu da odjednom postoji odgovor na sva pitanja, oni su prilično jednostavni i postoji jedno prihvaćanje bratsko, gdje se duhovno nazivaju braćom a i tako se ponašaju, za razliku od suvremenog bosanskohercergovačkog društva ili zapadnoeuropskog društva, gdje ne postoji ta vrsta topline, grupe i prihvaćanja. Tako je Amar iskusio odjednom i osjećao je da pripada. Ono što je činjenica da je nakon rata došlo do velikog pomaka religije, jer su se mnoge vrijednosti izgubile i ljudi su pokušali u religiji naći smisao i odgovore na pitanja zašto je to tako. A onda i pomaka u neku ekstremnu religiju. Što je činjenica, čim je bol veća, tim je ekstrem veći.

L.N.: Vjerujte li u happy ends?
J.Ž.: Ja ne volim jednostavne stvari, jer mislim da život nije jednostavan. Kad kažem jednostavne stvari ne vjerujem u jednodimenzionalne stvari zapravo, to je točnije objašnenje. U filmu „Na putu“ mislim da ne postoje jednodimenzionalni odgovori i moj cilj je bio da publika izađe sa upitnikom iznad glave i da sama sebi odgovori kakav bi bio kraj. To je prije svega meni bilo važno za bosansku publiku da si pokrenemo pitanje bi li ja kao žena trpila zbog ljubavi ili bi otišla ili bi slijedila muža. U Bosni je još uvijek ljubav u sevdalinkama i pjesmama, odgajamo djecu da je ljubav prva, da se treba žrtvovati za ljubav. Ja mislim da je vrijeme da dođe nova generacija koja će naravno biti motivirana ljubavi kroz život ali će ta ljubav imati određene uvijete za sve, posebno za žene, koje su do sada uvijek slijedile svoje muževe. Mislim da je sad došlo drugo vrijeme, tako da vjerujem da će Luna imati sretan život sa Amarom ili bez to trebaju oni odlučiti.
U životu mislim da se život sastoji od dobrih i loših stvari, paralelno u istom trenutku dok sam sretna u istom trenutku patim, i to je nešto što je tako. Ja sam inače vrlo vesela osoba, nastojim uživati. Za mene je život, kao što sam već rekla da sam ateist, jedan dar koji je tu dok ga imamo. Poslije toga je gotovo tako da nastojim uživati što više mogu praveći okruženja u kojima i ostali ljudi mogu uživati.

Lydia Novak

Književni večer:

Ivana Sajko

Ivana Sajko je bila prva autorica ka je prezentirala svoja djela prilikom serije čitanja u biblioteki Franje Rottera u Hrvatskom centru u Beču. To je bilo moguće, jer je hrvatska autorica, ka je preko granic Hrvatske u Europi poznata, bila u okviru programa „writers in residence“ dva misece u Beču. Ovo vrime je Ivana Sajko koristila za pisanje tretoga dijela svoje trilogije. Prvi dva dijeli se zovu „Rose is a rose is a rose is a rose“ (praizvedba je bila na festivalu „Steirischer Herbst“ 2008) i „Prizori s jabukom“ (2009). Jur nam je uvadila da će se drama zvati „To nismo mi, to je samo staklo“. Po čitanju iz drame „Europa – monolog za majku Courage i njezinu djecu“ i nimškoga prijevoda romana „Rio bar“, (čitao je glumac Georg Kusztrich) je publika rado koristila mogućnost pitati autoricu o nje životu i o pisanju.

Glavni lik kusića „Europa“ je jedna stara, pohlepna žena imenom Europa ka čeka na svojega muža ki se svenek bori protiv drugih – zove se Rat. Malo mitološki se razlaže današnju ulogu Europske unije i kaže da prošlost i povijest imperijalizma, boja i tlačenja stoju za cilji mira, ujedinjenosti i sigurnosti. Kot i u ovoj drami su ljubav i boj česti motivi u djelu Ivane Sajko.

I glavna figura u romanu „Rio bar“ je žena ka se u svojoj pokinutoj, pirovnoj haljini upije u Rio bari. Haljinu jur nosi od prvog dana boja. Sidi, pije, premišljava o boju i čeka na svojega zaručnjaka.

Višestručna autorica isključivo živi od literature – to znači ona piše knjige (prozu, ali i drame što je jako zanimljivo i neobično, ar se mnogo piscev koncentrira samo na jedan rod), tekste (znači narudžbe) za teatar, većkrat i u nimškom jezičnom prostoru (Beč, Grac i Bern su samo neki primjeri). Ali ona kot akademska dramaturgica piše i teoriju ka pomaže drugim autorom i teoretičarom pri vezanju kontaktov u Europi. Ona sama veli da ima veliku sriću imati prevoditeljicu ka ima slični stil kot ona sama – tako da vidi odredjenu ritmiku tekstov.

Izvan toga je i redakterica časopisa „Frakcija“.

Izdavači svenek čekaju na nje djela, tako da se more koncentrirati na pisanje bez straha za eksistenciju.

Nje višestručnost se ne vidi samo na razilčni područji na ki je aktivna, nego i, kako sam već napomenula, u različni rodi u ki piše. Ona je osvidočena da svaka tema ima drugu poetičku razinu i da autor mora pomisliti ki rod, ki žanr je za ku temu najbolji i da se ovde počne umjetničko djelo.

Odgovor na pitanje je li piše i autobiografski mi se je posebno dopadao: ona piše iz sebe, ali ne o sebi. Ali svaki tekst je nešto osobno – a izvan toga je to i posebno igranje s tekstom: koliko je u tekstu o sebi unutri?

Zato što puno piše u Austriji i u Nimškoj imaju nje drame i ovde čudakrat premijeru ili su ovde naručene, jer publiku i zanima, što ona misli, što za pečat je dobila od austrijskih i nimaških režiserov i kritičarov – da li ima morebit pečat autorice iz bivše Jugoslavije.

Ali Sajko ne kani da ljudi interpretiraju i kritiziraju nje djelo samo u kontekstu geografije, iako ona mjesto radnje svisno stavi u Hrvatsku. Ona ima ćut da je svoj rad vidjen i interpretiran već poetski nego politički – činjenica ka joj se dobro vidi.
Ako ona daje tekst drugom režiseru da inscenira kusić na pozornici onda on ima slobodu obraditi tekst kako kani. Za nju je tekst tako rekuć partitura ku svaki režiser čita na drugi način. Kazališće je jedna zajednica umjetnikov i bilo bi tužno ako bi autor akceptirao samo svoj pogled na tekst.
Na želju publike je Sajko čitala iz proznog teksta „Povijest moje obitelji od 1941. do 1991, i nakon“.
Ako Vas zanimaju izdanja Ivane Sajko onda si morete kupiti nje knjige u Beču u knjižari Miroslava Prstojević, Burggasse 84 (u sedmom kotaru).

Email: knjizara_mi@hotmail.com

tel: (+431)524 6399

Viktoria Wagner

10 pitanj na: Nikija Berlakovicha

Zač bi dali Vaš zadnji groš?
„Za moju dicu!“

3 stvari ke bi na otok sobom zeli?
“Udicu, iPad i časopis Novi glas.”

Ča je najvažnija razlika med mužem i ženom?
“Muži ne moru roditi dicu.”

Ča ste kanili nastati kod dite?
“Kuhar. Kot mladi dičak sam mojoj mami oduševljeno pomogao pri kuhanju.”

S kim bi kanili jednoč večerati?
“S biškupom Erwinom Kräutlerom ki je rodjen u Austriji i je u prošlom ljetu dobio alternativnu Nobelovu nagradu za borbu protiv uništenja praloze u Južnoj Ameriki. Veliko odlikovanje i za Austriju!”

Ka je Vaša najdražja knjiga?
“Baudolino, jedna nevjerojatna priča pisana u prekrasnom, kreativnom jeziku Umberte Eca.”

Kade ste prebavili Vaš zadnji odmor?
“U ljetu smo napravili kružno putovanje s autom kroz zapadne SAD. To je bila turneja kroz različne nacionalne parke (Grand-Canyon, Yosemite National Park, Death Valley, itd...)”

Bijelo ili črljeno, špricer ili osminka?
“Sve u svoje vrime. Slabi špricer ako sam jako žajan ili dobar oktalj frankovke po volji.”

Kade se Vas more strefiti subotu u osmi?
“Rijetko pri „Saturday Night Fever“, zvećega kod jedne priredbe. Ponekad mi se ugoda da ostanem doma.”

Moto u žitku?
„Svaki dan je nova šansa!“

HAK Pitanja

- Što ti znaš o HAK-u?
„Znam, da je HAK – Hrvatski akademski klub – grupa mladih študentov u Beču ki se redovito sastanu u centru! Naravno i znam, da organiziraju Dan mladine!"

- Si ti jur koč bila na Danu srednjoškolcev? Zašto? Zašto ne?
"Ne, ja nikada nisam bila na Danu srednjoškolcev, ali ja sam jur dočula! Mislim da je uzrok zato da još nisam bila da i nigdor od mojih prijateljev nije bio onde (ili je kanio tamo) i nikoga ne bi poznala."

- Poznaš ti Novi glas?
"Sigurno poznam Novi glas, čitam ga uvik kod babe ;-)"

(Daniela Kulovits, Nova Gora)

- Što ti znaš o HAK-u?
"Ja ne znam čuda o tomu. Znam da to znači "Hrvatski akademski klub", ali ne već."

- Si ti jur koč bila na Danu srednjoškolcev? Zašto? Zašto ne?
"Ja nikada nisam bila na Danu srednjoškolcev, jer me nigdor nije pitao."

- Poznaš ti Novi glas?
"Ja znam da su to novine i ja mislim da to moja staramajka čita, ali ja je još nikada nisam čitala."

(Anita Konrad, Nova Gora)

- Što ti znaš o HAK-u?
"Jedino što znam: da to ime znači "Hrvatski akademski klub" ---> ne čuda."

- Si ti jur koč bio na Danu srednjoškolcev? Zašto? Zašto ne?
"Nisam bio, jer prije ništa nisam čuo za to, a zadnji put kad se je jedan razred vozio (konačno se ali nitko nije odvezao) sam bio drugdir zaposlen."

- Poznaš ti Novi Glas?
"Par puti smo Novi glas u školi čitali, da..."

(Daniel Radakovits, Pinkovac)

- Što ti znaš o HAK-u?
"HAK = Hrvatski akademski klub =) "

- Si ti jur koč bio na Danu srednjoškolcev? Zašto? Zašto ne?
"Još nisam, ne poznam ga dugo. A zadnje ljeto nisam imao lazno!"

- Poznaš ti Novi Glas?
"Novi Glas sam čitao po neki put (u školi i kod oca)."

(Benjamin Müllner, Šuševo)

- Što ti znaš o HAK-u?
"Hrvatski akademski klub je pred nekoliko ljeti svečevao svoju 60. obljetnicu. Ovo društvo ima veliku vridnost osobito za hrvatske študente i mlade ljude u Beču. Vidim kot najveću zadaću HAK-a, da se zalaže za poboljšanje manjinske situacije. Za mene je važno da ima hrvatska mladina u Beču jedno mjesto kade se more sastati i svečevati."

- Si ti jur koč bio/bila na Danu srednjoškolcev? Zašto? Zašto ne?
„Nažalost još nikad nisam bila na Danu srednjoškolcev. Ne da nisam kanila, nego je bilo teško organizirati grupu ka bi išla skupno tamo. Ravno u sedmom i osmom razredu je školska satnica prepuna =) Ali bilo bi jako škoda ako bi se ova priredba već ne bi organizirala. Ja mislim da je to dobra prilika pripraviti školare u viši razredi na študentski žitak u velegradu."

- Poznaš ti Novi glas?
„Novi Glas nudi mladim ljudem priliku publicirati svoje prve članke. Za mene je najzanimljivije izdanje kad se predstavu grupe i program dojdućega Dana mladine. Mislim da je HAK-u važno da mladi ljudi pišu sami svoje članke, jer se tako podupira budući naraštaj."

(Anna Zvonarich, Veliki Boristof)

G A N J K A

Došli smo do konca ovoga Novoga glasa! Pripravili smo još malu ganjku za vas! Ako ste sve točno pročitali, ne bi smilo biti problemov ;-) Imamo i nešto za dobiti: prvi ki pošalje lozinku more dobiti ulaznicu za Dan mladine 2011, a drugi najnoviju kompaktnu ploču TOPa! Čuda uspjeha!

Lozinku pošaljite na info@hakovci.org!

1		1	2	3	**4**	5	6	7	8	9	3	10	11
2	7		12	9	**12**	10	12	4	13	3			
3					**10**	4	5	1	9	7	14	12	
4	6	15	12	11	9	7	**16**	5	1	2	7	1	
5	17	12	13	3	2	10	13	**7**	2	5	8	5	19
6						8	**15**	12	9	12	13		
7	16	5	9	6	**12**								
8	8	19	20	5	9	7	13	19	7	**21**			
9									**22**	3	15	11	6	16	12	9	9
10	1	23	24	**12**	2	12							
11	16	7	**9**	7	10	11	12	19					
12	24	19	22	12	2	**7**	14	12					
13	25	19	2	12	25	3	16	3	**18**				

1=		**2=**		**3=**		**4=**		**5=**	
6=		**7=**		**8=**		**9=**		**10=**	
11=		**12=**		**13=**		**14=**		**15=**	
16=		**18=**		**19=**		**20=**		**21=**	
22=		**23=**		**24=**		**25=**		**26=**	

1: ...je uvijek prednost!
2: Natpis jedne njene knjige zvuči kot poznata drama Berta Brechta.
3: Onde diskutiramo o plani, budućnosti i priredba HAKa.
4: Nimški odgovor na Oscara?
5: Jednoč u misecu se družimo, diskutiramo, igramo, jimo i pijemo – i svaki je dobro došao!
6: Za novinara potribno da zasluži svakidanji kruh.
7: Već puti važno za dobrobit študentov – ali iskreno rečeno svaki ubajde projti tamo ;-)
8: Utemeljeno 1864. ljeta od Švicarca Henrya Dunanta.
9: $S = k^{*}\log W$ stoji na njegovom grobu.
10: Vjerojatno najlipši optični fenomen.
11: Latinska rič za pomoćnika ili slugu.
12: Ki film je dobio 2008. nagradu 4. pitanja?
13: Kako se najbolje reagira, se more naučiti pri jednom tečaju.

P.b.b.
Nr.: GZ02Z032501M

Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: 1040 Beč / Wien